

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

E. Bron

BEL/BS

Telefoonnummer +31235144649

brone@noord-holland.nl

1 | 6

Betreft: Endterm review coalitieakkoord

Verzenddatum

22 FEB. 2023

Kenmerk 1974275/1974281

Geachte leden,

Uw kenmerk

In juni 2019 presenteerden wij ons coalitieakkoord *Duurzaam Doorpakken!* Op verzoek van uw Staten hebben wij vervolgens begin 2020 de Strategische Agenda opgesteld. In die Agenda staan de activiteiten die wij in deze collegeperiode wilden uitvoeren teneinde het coalitieakkoord te realiseren.

Bij de aanbidding van de Agenda hebben wij aangegeven dat de voortgang van de Agenda op twee momenten geëvalueerd wordt, namelijk halverwege de collegeperiode en aan het einde ervan. In het najaar van 2021 informeerden wij uw Staten dan ook via de midterm review (MTR) over de tussentijdse voortgang van het coalitieakkoord. Nu deze collegeperiode ten einde loopt, maken wij de eindbalans op. Dat doen wij via de bijgevoegde endterm review (ETR) van het coalitieakkoord.

Evenals bij de MTR vormt de Strategische Agenda het vertrekpunt voor de ETR. In de laatste kolom van de Agenda is *per activiteit* opgenomen wat de actuele stand van zaken is en in hoeverre de doelstelling uit het coalitieakkoord gehaald is. De algemene conclusie is dat ook in het tweede deel van deze collegeperiode op alle onderdelen voortgang is geboekt en dat de activiteiten grotendeels conform planning zijn uitgevoerd. We hebben duurzaam kunnen doorpakken!

Wij zijn verheugd met dit resultaat. Niet alleen omdat wij onze doelstellingen hebben kunnen realiseren in een periode van crises en onzekerheden, met de oorlog in Oekraïne als meest recente ingrijpende gebeurtenis. Maar vooral ook vanwege het gegeven dat wij samen met uw Staten gerichte initiatieven hebben kunnen nemen, waarmee we hebben kunnen inspelen op de diverse uitdagingen.

In de bijgevoegde ETR wordt dus ingegaan op alle activiteiten uit het coalitieakkoord. Daar is te zien welke voortgang en resultaten zijn geboekt op de verschillende onderdelen. In deze aanbiedingsbrief gaan wij nader in op een aantal onderwerpen die zijn opgepakt *naast* de acties voortvloeiend uit het coalitieakkoord. In deze collegeperiode zijn wij immers geconfronteerd met enkele nieuwe ontwikkelingen die verstrekkende gevolgen hadden (en gedeeltelijk nog hebben) voor onze provincie. Denk daarbij aan de coronapandemie en de stikstofcrisis. In

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

de MTR hebben we over deze nieuwe ontwikkelingen gerapporteerd. In deze brief bij de endterm review staan we daar opnieuw bij stil.

Corona

Vanaf het voorjaar van 2020 ondergingen we meerdere golven van de coronapandemie en bijbehorende lockdowns. Wij willen hier onze waardering uitspreken dat uw Staten direct na het uitbreken van de coronacrisis een motie (M42-2020) hebben aangenomen. Daarmee konden wij als provincie snel en adequaat reageren op de maatschappelijke crisis en de recessie waar ons land en zeker ook onze provincie in terecht kwam als gevolg van de door het kabinet genomen maatregelen om het coronavirus in te dammen. De maatregelen die zijn genomen worden zeer gewaardeerd en benut door verschillende partijen in de Noord-Hollandse samenleving. Men voelt zich gesteund door de provincie in de lastige coronaperiode en de nasleep daarvan.

De verwachting in mei 2020 was dat Noord-Holland te maken zou kunnen krijgen met een diepe economische recessie. Daarom hebben wij het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) in het leven geroepen. De hoofddoelstelling die uw Staten in 2020 hebben meegegeven aan dit fonds is het verzachten van de negatieve effecten van het coronavirus in combinatie met de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Dat is vertaald naar drie doelen voor het EHDF:

- Een vermindering van de CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Een versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

Voor deze doelen is in de begroting ruimte gevonden en € 100 miljoen beschikbaar gesteld in een tijdelijke reserve. In de afgelopen periode is over de uitvoering en voortgang regelmatig gerapporteerd via brieven aan uw Staten. De meest recente brief (1494135/1911986) dateert van oktober 2022.

De coronapandemie lijkt het afgelopen jaar in grote delen van de wereld af te vlakken. Hoewel er uiteraard op dit moment andere urgente maatschappelijke vraagstukken spelen die onzekerheid met zich meebrengen, is de crisissfeer rond corona grotendeels voorbij en het Rijk verwacht ook geen grote lockdowns meer. Ook de Wereld Gezondheidsorganisatie ziet de coronapandemie op zijn einde lopen. De economie heeft in de eerste coronagolf wel een behoorlijke dip gekend, maar is daarna snel opgeveerd en sindsdien niet meer gekrompen. Investeren om een recessie te voorkomen is niet nodig gebleken. De urgentie om te verduurzamen is evenwel gebleven dan wel toegenomen, gezien ook de huidige energieprijzen als gevolg van de Russische inval in Oekraïne. Vandaar dat meer focus is gelegd op de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de technische arbeidsmarkt. Nieuwe maatregelen worden niet meer ontwikkeld. We richten ons vooral op de maatregelen in uitvoering en in voorbereiding. Met deze maatregelen is een totaalbedrag van € 47 miljoen gemoeid.

Stikstof

Zoals we in de MTR meldden, is op provinciaal niveau begonnen met een gebiedsgerichte en een provinciebrede aanpak, waarbij onder provinciale regie regionale afspraken worden gemaakt om de stikstofdeposities te verminderen, natuurherstel te bewerkstelligen en ontwikkelruimte te bieden aan de landbouw, de woningbouw en de industrie. Uw Staten hebben op 17 mei 2021 de stikstofstrategie voor 2021-2022 besproken en vastgesteld welke doelen voor welke gebieden

moeten worden bereikt. Daarbij is een motie aangenomen om de meest kwetsbare natuur zoveel mogelijk te beschermen. Ook hebben wij medio 2021 een stikstofbank voor microdeposities en een tweetal doelenbanken opgericht. Met deze doelenbanken willen we woningbouw en circulaire economie stimuleren en extern salderen mogelijk maken. We kiezen dus via twee sporen (gebiedsgericht en provinciebreed) voor herstel en reductie.

In 2022 heeft de provinciebrede en gebiedsgerichte aanpak meer vorm gekregen. Wij blijven in contact met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, terreinbeheerders en het bedrijfsleven, onder andere via de stikstofafels landbouw en industrie Noord-Holland. Daaruit volgt bijvoorbeeld dat wij met de tien grootste industriële stikstof uitstoters in Noord-Holland in overleg zijn om mogelijkheden voor stikstofreductie te bespreken. Naar aanleiding van een intrekingsverzoek is in 2022 de vergunning van Tata Steel aangescherpt (vergunde stikstofruimte verlaagd met 8%). Volgens de voorschriften wordt de vergunning van Tata Steel in 2026 verder aangescherpt. Naar verwachting gaat de stikstofruimte dan met 25% omlaag.

Voor de gebiedsgerichte aanpak stellen wij een provinciaal programma landelijk gebied (PPLG) op. Dit is een wettelijke verplichting. Het reduceren van de stikstofuitstoot is in dit programma één van de grote opgaven voor het landelijk gebied. In de al lopende gebiedsprocessen, waarin we onder andere werken aan de afronding van het Natuurnetwerk Nederland, nemen wij de stikstofopgave mee. In 2022 hebben uw Staten de werkwijze voor de gebiedsprocessen vastgesteld. Daarmee geeft de provincie meer inzicht in de verschillende fases van de gebiedsprocessen.

Nu de opgave groter en meer integraal wordt, willen wij gaan werken met een programmatische aanpak in vijf grote gebiedsprogramma's. De huidige gebiedsprocessen lopen evenwel door, waarbij de reikwijdte zal worden verbreed tot de scope van het totale PPLG. Dat betekent dat binnen elk gebiedsprogramma meerdere gebiedsprocessen in uitvoering zijn. Ter illustratie: binnen het gebiedsprogramma Laag Holland zal worden gewerkt aan gebiedsprocessen in het Wormer- en Jisperveld, in Westzaan, in de Eilandspolder en in Waterland-Oost. Over de voortgang van de gebiedsprocessen worden uw Staten jaarlijks geïnformeerd via het Programma Natuurnetwerk (PNN).

Voor PAS-melders¹ blijven wij aandacht vragen bij het Rijk die verantwoordelijk is voor een oplossing. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord heeft in 2022 veel werk verzet met het verifiëren van de PAS-meldergegevens die van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland werden ontvangen. Tegelijkertijd kijken wij waar wij het Rijk kunnen helpen met het vinden van een oplossing. Zo hebben wij eind 2022 een voorstel gedaan aan het ministerie van LNV om onder andere PAS-melders te helpen door het opkopen van 22 bedrijven dan wel opkopen van de stikstofruimte van deze bedrijven die zich vrijwillig bij de provincie gemeld hebben. Een belangrijk obstakel om dit verder vooruit te brengen is vooralsnog staatssteun. Wij zullen blijven zoeken naar wat wél mogelijk is.

¹ PAS-melders zijn ondernemers die volgens het Programma Aanpak Stikstof (PAS) voor een toestemming van hun economische activiteit konden volstaan met een melding (en geen vergunning). Na de uitspraak van de Raad van State over het PAS in 2019 hadden deze ondernemers buiten hun eigen schuld geen geldige toestemming.

Stikstof is ook in 2022 een belangrijke factor gebleven voor het wel of niet kunnen verlenen van vergunningen, ook voor woningbouw. Een uitspraak van de Raad van State in 2022 waarmee de vrijstelling voor de stikstofeffecten in de bouwfase van projecten is komen te vervallen, heeft dit er niet makkelijker op gemaakt. Ook voor onder meer de landbouw is het verlenen van vergunningen moeilijker geworden. Uitspraken van rechters en in het bijzonder de Raad van State vragen om het aanpassen van onze werkwijze bij de beoordeling van vergunningaanvragen. Daarvoor werken wij via het IPO nauw samen met de andere provincies.

Masterplan Wonen

Eind juni 2022 hebben wij de 1.5 versie van het Masterplan Wonen vastgesteld. Met dit Masterplan willen we gemeenten in de provincie helpen om versneld woningen te bouwen en betaalbaar te houden. In het Masterplan worden daartoe onorthodoxe voorstellen verkend. De 2.0 versie bevat voorstellen waarmee de provincie een actievere rol neemt in binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen en rond OV knooppunten, in aanvulling op de aanjagende en verbindende rollen die de provincie al heeft. Het voorstel is om de aanpak van het Masterplan Wonen samen te voegen met het OV-Fonds. De aanpak heeft tot doel om tot 2030 165.000 woningen toe te kunnen voegen op goed bereikbare plekken, waaronder ook voldoende betaalbare woningen.

Uw Staten zijn begin 2023 geïnformeerd over het Masterplan Wonen, besluitvorming over de beoogde maatregelen en financiële dekking daarvan is aan de nieuwe coalitie. In de randvoorwaardelijke woningbouwafspraken met het Rijk wordt uitgegaan van 184.000 woningen. Dat gaat om bruto-cijfers, inclusief sloop, en is tot en met 2030. De netto-opgave, zonder sloop, komt overeen met de opgave van het Masterplan Wonen.

Duurzame mobiliteit

In het in 2021 door uw Staten vastgestelde Perspectief Mobiliteit staat de mobiliteitstransitie centraal. Daarmee zetten we nog steviger in op het verduurzamen van de mobiliteit. De inzet richt zich op het verminderen, verbeteren en veranderen van de mobiliteit. Belangrijk daarbij is onder andere het Regionaal Mobiliteitsprogramma Noord-Holland en Flevoland. In het RMP geven de provincies Noord-Holland en Flevoland, de Vervoerregio Amsterdam en de gemeente Amsterdam antwoord op de mobiliteitsvraagstukken uit het Klimaatakkoord. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met gemeenten, provincies, het Rijk, milieudiensten, werkgevers en brancheverenigingen.

In navolging van het RMP blijkt uit onderzoek van CE-Delft, in opdracht van het IPO en Noord-Holland, dat provincies en gemeenten een flink effect kunnen hebben op minder CO₂-uitstoot door mobiliteit. Daar is wel een versterking van de samenwerking met het Rijk voor nodig. De uitkomsten van het onderzoek hebben ertoe geleid dat we met het Rijk in gesprek zijn over de (bestuurlijke) samenwerking en het agenderen van het verduurzamen van de mobiliteit in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving dat in het voorjaar van 2023 plaatsvindt. Daarnaast verkennen Rijk en regio de start van een mogelijk nieuwe programmalijn 'Duurzame Mobiliteit' in het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB).

In het overleg tussen Rijk en regio willen we gezamenlijk tot afspraken komen over huidige maatregelen en over de stappen hoe we deze maatregelen tot uitvoering kunnen laten komen. Nu richt de focus zich

enerzijds op de afstemming met programma's als MRA Elektrisch, MRA Platform Smart Mobility en de Samenwerkingsagenda Logistiek en anderzijds op het helpen en stimuleren van gemeenten en andere betrokken partijen bij het tot stand brengen van duurzame mobiliteitsmaatregelen.

Regionale ontwikkelingsmaatschappij

Ter stimulering van de regionale economie is eind 2021 de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor Noord-Holland opgericht: InWest BV. InWest heeft circa 20 regionale overheden als aandeelhouder, alsmede het Rijk. De ROM stimuleert duurzame innovaties en technologie via twee investeringsfondsen: een Transitiefonds (streefbedrag 100 miljoen) en een MKB-fonds (60 miljoen). Via business developers versterkt InWest het 'ecosysteem' voor innovatie en duurzaamheid in Noord-Holland. Voor de langere termijn is de verwachting dat InWest – op verzoek van de aandeelhouders – ook bredere regionaal-economische taken krijgt toegewezen.

Programma Tata Steel 2020-2050

In de eerst helft van deze collegeperiode zijn we geconfronteerd met actuele gezondheids- en leefbaarheidsvraagstukken die vragen om een versnelde verbetering van de leefomgeving. In het bijzonder in de IJmond staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving onder grote druk. Met het Programma Tata Steel 2020-2050, dat eind 2020 is vastgesteld, werken we samen met de IJmond-gemeenten aan het zoveel mogelijk verminderen van de negatieve effecten van Tata Steel op de gezondheid en het verbeteren van de veiligheid in de IJmond. Dat doen wij met meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen, onderzoek en betere communicatie met de omwonenden. Bij Tata Steel dringen wij voortdurend aan op het zo snel mogelijk nemen van maatregelen. Op de langere termijn moet Tata Steel voor het klimaat en de energietransitie de transitie maken naar een innovatieve en duurzame staalproductie.

Ondertussen is de vergunning van Tata Steel op veel plekken aangescherpt, is de handhaving opgevoerd en is de Roadmap+ in uitvoering. In september 2021 heeft Tata Steel besloten voor de verduurzaming af te stappen van de CO₂-opslag route en meteen in te zetten op de waterstofroute (met een tussenstap op gas). Het lange termijnperspectief van "groen staal" dient zich hierdoor sneller aan dan met het programma Tata Steel 2020 – 2050 was voorzien. Begin 2023 zijn de eerste formele stappen voorzien om de eerste stap van groen staal ruimtelijk en juridisch (vergunning) mogelijk te maken. Ook de onderzoeken door het RIVM zijn door gegaan. In 2021 en 2022 zijn er in totaal vier in (mede) opdracht van de provincie door het RIVM gepubliceerd. Hiermee is meer zicht gekregen op stofdepositie, acute gezondheidsklachten in de IJmond en de herkomst van stoffen.

Klimaat en energie

Door de oorlog in Oekraïne is de import van Russisch aardgas aan Europa grotendeels gestopt. Dit heeft grote gevolgen voor de energietransitie: de prijzen stegen flink, zijn inmiddels al weer wat gedaald, maar de verwachting is dat de energieprijzen de komende jaren hoog blijven. De noodzaak om snel te verduurzamen is daarmee nog urgenter geworden. Als provincie proberen we hier op in te spelen door onder andere gemeenten te ondersteunen in het aanpakken van energiearmoede. We maken onderdeel uit van een landelijk programma van TNO, het Rijk en andere provincies om energiearmoede beter in

beeld te brengen en een effectieve aanpak te ontwikkelen. Gelijktijdig heeft de prijsontwikkeling ook grote gevolgen voor de industrie. In onze samenwerkingsverbanden is dit een punt van gesprek en aandacht.

Intussen hebben de EU en het Rijk de klimaatambities verhoogd. Met de Europese Green Deal en de Europese klimaatwet heeft Nederland zich verbonden aan 55% CO₂-reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Vanuit Europees- en Rijksbeleid zijn wettelijk vastgestelde doelstellingen leidend voor het provinciale beleid. In IPO verband hebben we ons in 2022 gecommitteerd aan de Rijksdoelen en afspraken gemaakt over de uitvoering.

Beschikbare transportcapaciteit in de energienetten is voor geen van de opgaven meer vanzelfsprekend. Het elektriciteitsnet is overbelast en zal dit de komende jaren blijven. We hebben een Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland opgericht en werken samen met de netbeheerders Liander en TenneT, gemeenten en stakeholders aan de versnelling van de uitbreiding van het elektriciteitsnet, het ontwerp en de programmering van het toekomstig hybride integraal energiesysteem en de stimulering van slimme energieoplossingen bij netcongestie. Wat dit laatste betreft, vindt er momenteel een grote inspanning plaats. We huren experts in om bedrijven te ondersteunen en er staat een subsidieregeling open. Onlangs is een Landelijk Actieprogramma Netcongestie opgesteld. Dit actieprogramma kijkt breed naar landelijke en regionale oplossingen voor netcongestie. Voor provincies is hierin ook een belangrijke rol weggelegd.

Ten slotte

Met het toesturen van de ETR vertrouwen we erop dat we uw Staten voldoende hebben geïnformeerd over de uitvoering van ons coalitieakkoord alsook over een aantal belangrijke initiatieven die aanvullend op het akkoord zijn genomen. Graag ook willen wij op deze plek onze waardering uitspreken voor de constructieve samenwerking die wij met uw Staten hebben ervaren in deze collegeperiode.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk